

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
polletno 240 Din
celoletno 480 Din
Nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

SLOVENECEC

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
i sioip. pelli-vrsta
mallo glasi po 1-30
in 2 D, večli oglesi
nad 45 min višine
po Din 2-30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a Pr. večim g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen pondelike in
dneva po prezniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rekopis se ne vračajo, neurinkirano
pismo se ne sprejema - Uredništvo
telefon št. 2050, upravitelstvo št. 2528

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ulici št. 6 - Celovni
račun: Ljubljana štev. 10.650 in 10.345
za inštalacijo, Sarajevski 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Provokantna vest

Pred dnevi so objavili nekateri listi vest, da se namerava izvesti popolna likvidacija ljubljanske univerze in da bi ostala v Ljubljani samo tehniška fakulteta. Ker se nam je zdela ta vest naravnost abotna in smešna, jo nismo niti omenili, ker smo pač vedeli, da je kaj takega absolutno nemogoče. Da je bilo naše stališče tudi pravilno, je takoj nato dokazal demanti, ki je jasno in nedvoumno označil te vesti kot gole izmišljotine.

Vseeno pa je treba o teh vesteh spregovoriti nekaj več. Ne zato, ker bi bile po svoji vsebini pomembne, temveč vsled tega, ker ustvarjajo slabo kri in ker imajo popolnoma značaj provokantnih vesti. Ni prvič, da se moramo s temi vestmi baviti in dosedaj se je skoraj vedno izkazalo kot pravilo, da se pojavljajo vselej, kadar skuša kdo delati vladi težave. Zato pa je že skrajni čas, da se s temi provokantnimi vestmi obračuna enkrat za vselej in z vso temeljitostjo.

Ni nobene politične in nepolitične točke, kjer bi bil slovenski narod bolj občutljiv, kakor je vprašanje slovenske univerze. Ne samo zato, ker se je slovenski narod že desetletja in desetletja za naše vseučilišče boril in ker si je že pod Avstrijo priboril prve začetke slovenske univerze, temveč predvsem zato, ker je slovenska univerza dokaz njegove svobode, njegove kulturnosti in njegove individualnosti. Zato je tudi vedno bilo in bo tako, da je vprašanje slovenske univerze vselej zadeva vsega slovenskega naroda, ko ni nobene razcepjenosti in ko je ves narod edin.

Ta enodušna volja in ta neomajna sloga slovenskega naroda v vprašanju slovenske univerze je tudi že bila tolikokrat in tako jasno dokumentirana in manifestirana, da je ni mogel in je ne more prezreti niti slepec. Če kljub temu pride kdo in spravlja v svet vesti o odpravi slovenske univerze, potem je jasno, da mora imeti oče teh vesti samo en namen, da bi v slovenskem narodu napravil slabo kri in vzbudil nerazpoloženje proti obstoječemu režimu.

Kajti, če so bili dosedaj še vedno vsi naklepi proti slovenski univerzi gladko odbiti, če se je morala dosedaj še vsaka vlada ukloniti pred edinstveno obrambo, s katero je slovenski narod ščitil svojo univerzo, kako bi mogel človek dobre volje govoriti naokoli, da bi nova vlada, zgrajena na nad vse plemenitih intencijah Nj. Vel. kralja in poleg tega vlade, ki po vsem svojem sestavu jamči, da hoče čim bolj ko mogoče upoštevati zahteve in potrebe naroda, da bi taka vlada hotela izvesti to, kar ni storila niti ena prejšnjih in mnogo manj objektivnih vlad? Je to čisto proti zdravemu razumu in če se kljub temu pojavljajo vesti o likvidaciji slovenske univerze, potem je to dokaz, da nekdo hoče, da bi bil slovenski narod z sedanjo vlado nezadovoljen, da bi jo občutil kot vlado, ki je nasprotna njegovi glavni zahtevi.

Ne vemo in tudi ne slutimo, kdo je tisti, ki ima tako nizke namene, ali je to tudi postranskega pomena, ker glavno je, da mora vsaka taka vest roditi take misli in zato treba tudi vsako tako vest takoj zatreti. Ni mogoče trpeti provokantne vesti, da sedanja vlada ne bi upoštevala življenjske potrebe slovenskega naroda in ni mogoče trpeti, da bi se slovenski narod razburjal zaradi lažnivih vesti, ki se jih izmišljajo neodgovorni elementi. Sedaj je doba gradnje, ko je zaupanje potrebno, ko pomeni vsako nezaupanje oviranje dela. Slovenski narod je z navdušenjem pozdravil kraljev manifest in več ko enkrat jasno povedal, da zaupa novi vladi in da z veseljem sodeluje v konsolidacijskem delu, ki ga vodi nova vlada.

Sedaj pa pride nakrat nekdo in prične govoriti, da bo vsa slovenska univerza odpravljena, da bo slovenski narod zadet v svoji najbolj srčni zadevi! Ali se ne pravi to, hoteti s silo jemati slov. narodu zaupanje v novo stanje, ali ni to provokacija, ki nima primere?

Je sicer res, da je slovenski narod tako kreten in prevdaren, da je spoznal to provokacijo in da mu ta ni mogla omajati vere v novo stanje. Ali tudi to je nepotrebno, da bi take vesti sploh razburjale javnost in zato se naj take in slične provokantne vesti ne hajo, ker delajo samo po nepotrebnem slabo kri.

Slovenska univerza je življenjska zadeva slovenskega naroda in to so upoštevale dosedaj vse vlade, tem bolj pa bo to upoštevala vlada, ki izvaja visoke cilje kraljevega manifesta.

To slovenski narod ve in zato je tudi ostala provokantna vest brez vsakega učinka.

Belje pred Svetom Dr. narodov

Vsled sporazuma, predlaganega od madjarske vlade odstavljeno vprašanje Belja z dnevnega reda - Vloga našega delegata, ki varuje vse naše interese

(Od našega posebnega poročevalca.)

Zeneva, 4. marca. (Tel. »Slov.«) Na današnji seji je Svet DN vzel na znanje poročilo, ki ga je poslal glavni tajnik naše in madjarske delegacije. O Belju se je razprava preložila na mesec junij. Sprejemajoč madjarski predlog ni naša vlada niti najmanj odstopila od svoje pravice in od tistega stališča, ki ga je v Haagu zastopal naš sodnik dr. Arandjelović. Niti ne bo to odlaganje kaj prejudiciralo reševanju tega spora. Celotno vprašanje o Belju se pred Društvom narodov takole predstavlja:

Naša država je na temelju čl. 192. trianonske mirovne pogodbe to posestvo prisvojila kot posestvo, ki je pripadalo nadvojvodi Frideriku kot članu habsburške hiše. Nadvojvoda Friderik pa je mnenja, da naša država ni imela na temelju mirovne pogodbe pravice prisvojiti si to posestvo, češ, da je imela pravico do posestva, ki pripada habsburškemu domu, ne pa njemu kot posameznemu članu. Radi tega se je s pritožbo obrnil na arbitražno sodišče med

nami in Madjarsko po čl. 250. trianonske pogodbe in zahteval, da se naša država primora, da to posestvo vrne njemu, ker da je to njegova osebna lastnina, ne pa posest habsburškega doma. V Haagu se je v septembru o tem razpravljalo. Naš sodnik Arandjelović je najprej obrazložil svoje stališče, da smatra, da to sodišče ni pristojno za to zadevo, nato pa je sodišče zapustil, češ, da ne more sodelovati pri razpravi. O tem predlogu, za katerega ni arbitražno sodišče merodajno, radi pomanjkanja kvoruma, sodišče ni moglo poslovati.

Zato se je madjarska vlada obrnila na Svet DN, da v smislu odredb mirovni pogodbe določi namestnika Arandjeloviču. Neposredno pred sestankom Sveta DN pa je madjarska vlada diplomatskim putem predlagala naši vladi, da se stori skupen korak v zadevi, da bi Svet DN to vprašanje odstavil z dnevnega reda sedanjega zasedanja in ga odložil na junij. Za to je vzela Madjarska inicijativno, smatrajoč, da se bo to vprašanje lahko uredilo sporazumno med Madjarsko in Jugoslavijo.

Otvoritev zasedanja Dr. narodov

Manjšinsko vprašanje v ospredju zanimanja

(Od našega posebnega poročevalca.)

Zeneva, 4. marca. Pod predsedstvom italijanskega zastopnika Scialoja se je pričelo zasedanje Društva narodov. Za to zasedanje vlada izredno zanimanje, kakor za doslej nobeno, kar je razumljivo, z ozirom na važnost manjšinskega problema, o katerem se bo predvsem razpravljalo. Kakor znano, so vse države, razen Francije, Italije in Anglije obvezane s posebnimi konvencijami izvrševati odredbe o zaščiti narodnih in verskih manjšin. Kontrola nad tem, ali posamezne države izvršujejo te odredbe ali ne, vodi Društvo narodov. Po dosedanji praksi so se lahko vse organizirane manjšine obračale neposredno na Svet Društva narodov z vlogami, ki je te peticije sprejelo v razpravo ali pa ne. Posebno pogosto so pritožbe nemške manjšine iz Poljske, kar je dalo povod Stresemannu, da je zahteval, da se postavi manjšinsko vprašanje na dnevni red sedanjega zasedanja. Sličen predlog je stavil danski zastopnik.

Ker so na ureditvi tega vprašanja zainteresirane vse države, so prišli v Zenevo številni zastopniki, ki niso člani SDN. Klub prvotnemu borbenemu razpoloženju bodi debata o manjšinskem vprašanju, ki se bo vršila vselej v četrtak, stvarna in samo načelna in na sedanjem zasedanju najbrž ne bo prišlo do kakšnih konkretnih sklepov.

Med Stresemannom, Briandom in Chamberlainom so se vršili razgovori v tem smislu, da bo odbor, ki proučuje vprašanja, podal mišljenje za prihodnjo zasedanje Sveta Društva narodov v juniju.

Stališče naše države je v tem vprašanju znano. Mi smo za popolno zaščito manjšin povsod in v vseh državah. Z dosedanjim najbolj korektnim postopanjem z manjšinami v naši državi smo dosegli velik moralen ugled. Društvu narodov ni bila predložena v zadevi manjšin proti nam niti ena pritožba. K Stresemannu in Briandovemu predlogu smo zavzeli v sporazumu zavezniški in prijateljski dolečno stališče, o katerem poročamo na drugem mestu.

—r—r.

Veliko zanimanje za zasedanje

Zeneva, 4. marca. (Tel. »Slov.«) Novo zasedanje Sveta Društva narodov se je začelo danes z veliko napetostjo. Razen 14 delegacij, strokovnjakov itd. se nahaja v Zenevi tudi najmanj še 10 delegatov drugih članic Društva narodov. Tudi število prisotnih časnikiarskih zastopnikov je izredno veliko, menda jih je zbranih okoli 200. V zadevi manjšinskega vprašanja se bo v sredo razpravljalo o predlogih kanadskega senatorja Danduranda in dr. Stresemanna. Pri odločitvi bo šlo najbrže za način in sestavo proučevalnega odbora, kateremu se bo naročilo nadaljnje proučevanje do prihodnjega zasedanja Sveta Društva narodov.

Tajna seja Sveta se je začela ob enajstih pod predsedstvom Scialoja. Poljski in romunski predlog, da se Jugoslavija, Češkoslovaška in Litva, ki so vezane na manjšinske pogodbe, v Svetu Društva narodov pa niso

zastopane, pripustijo k razpravi o manjšinskem vprašanju, se je odstopil odboru juristov, v katerem se nahaja po en angleški, italijanski, španski in japonski jurist. Jugoslavija in Češkoslovaška sta tudi že pisмено izjavili 1. marca, da smatrata za samo po sebi umevno, da se brez njunega pristanka ne bodo izvršile nobene izjemne postopke o manjšinskih pritožbah.

Na javni seji je potem poročal finski zunanji minister Procope o delovanju mandatne komisije, k čemur je izjavil Chamberlain, da so angleško-irski pogajanja o obnovi vojaške zveze še v teku, radi česar se je ta točka odstavila z dnevnega reda, na kar je poročal dr. Stresemann o zadovoljivih uspešnih konferencah gospodarskih statistikov. Na njegov predlog se je prihodnje zasedanje velikega mednarodnega gospodarskega sveta določilo na dan 6. maja. Prihodnja seja bo jutri.

Konference balkanskih zun. ministrov

(Od našega posebnega poročevalca.)

Zeneva, 4. marca. (Tel. »Slov.«) Sinoči sta prispela v Zenevo zastopnik zunanjega ministra dr. Kumanudi in novo imenovan poslanik v Bernu in stalni zastopnik naše države pri Društvu narodov Šumenkovič. Davi sta prispela grški zunanji minister Karapanos in bolgarski zunanji minister Burrov. Iz dejstva, da se v Zenevi nahajajo zunanji ministri vseh treh balkanskih držav, se v političnih krogih misli, da bo prišlo med njimi do neposrednih razgovorov o vseh zadevah, ki se tičejo vseh treh sosednjih držav. Na podlagi avtentičnih informacij lahko pričakujemo, da se bo po razgovorih med dr. Kumanudijem in grškim zunanjim ministrom Karapanosom že v Zenevi podpisal sporazum o Solunu in o vprašanjih, ki so v tem zvezi.

Iz okolice bolgarskega zunanjega ministra smo izvedeli, da bo bolgarski zunanji minister skušal priti v neposredni stik s dr. Kumanudijem, da bi se razgovarjala o ureditvi višjih vprašanj med obema državama. V obeh delegacijah vlada optimistično razpoloženje o vseh teh razgovorih.

Manjšinsko vprašanje

Zeneva, 4. marca. (Tel. »Slov.«) Pred DN se nahaja predlog o spremembi prestopka, ki je sedaj v veljavi pri manjšinskih vprašanjih. Verjetno je, da bodo v teku debate pri Društvu narodov predloženi tudi drugi predlogi. V imenu naše vlade je naš dosedanji zastopnik pri Društvu narodov Fotič poslal glavnemu tajniku pismo, v katerem pravi, da smatra kraljeva vlada, da ne bo SDN napravil nobene spremembe brez poprejšnjega našega pristanka. S to našo vlogo smo mi hoteli obvarovati vse naše pravice, ki jih imamo na temelju čl. 4. pakta DN, v slučaju, da bi se ta debata pred SDN četudi samo indirektno nanašala na našo državo.

Enak korak je napravil tudi češkoslovaški zastopnik in poslal pismo glavnemu tajniku.

Zastopniki Male antante, Poljske in Grčije so v Parizu poslali zunanjemu ministru Briand pismo, v katerem so isto tako naglasili to stališče, ki je omenjeno v Fotičevem pismu. Zastopniki teh držav so v sukcesivnih razgovorih o tem opozarjali tudi britansko vlado.

Litva hoče sodelovati pri manjšinski razpravi

(Od našega posebnega poročevalca.)

Zeneva, 4. marca. (Tel. »Slov.«) Zastopnik Litve Voldemaras je predlagal, da naj bi bila Litva zastopana pri razpravi v Društvu narodov o manjšinskem vprašanju. Na današnji seji je SDN izvolil posebno komisijo štirih pravnikov, da mu poroča, ali je zahteva Litve utemeljena. V tajništvu smatrajo, da bo sklep SDN ta, da bo SDN razpravljala o manjšinskem vprašanju samo načelno in da smejo temu prisostvovati samo člani SDN.

Ugoden potek pirotške konference

Belgrad, 4. marca. (Tel. »Slov.«) Danes dopoldne je srbsko-bolgarska komisija v Pirotu nadaljevala svoje delo. O poteku in rezultatu je bil izdan ta komunik: Pretresalo se je vprašanje pravičnega za dvolastnike ter potnih listov. V vseh točkah se je dosegel sporazum. Jutri se bo konferenca nadaljevala.

Vedno bliže sporazumu z Bolgarsko

Belgrajska »Avala« je izdala to obvestilo:

Delegaciji kraljevine Bolgarske in kraljevine SHS sta prišli na konferenci v Pirotu po vsestranski in temeljiti proučitvi vprašanja dvolastnikov do soglasnega zaključka, da se bo zmanjšal največji vzrok dosedanjih obmejnih incidentov in da se bo vzpostavila večja sigurnost in red na meji, če obe državi odredita v dvolastniškem vprašanju vse potrebne korake humanosti in dobrega sosedstva. To se bo doseglo z začasnim pravilnikom, ki bo omogočil tem boljše izkoriščanje dvolastniških posestev in ki bo čim bolj olajšal težaven položaj dvolastnikov, dokler posebna strokovna komisija ne predloži najprimernejši način za najboljšo rešitev dvolastniškega vprašanja.

Delegaciji smatrata za potrebno, da predložita svojima vladama predlog o možnosti postopne likvidacije dvolastniških posestev. V to svrhu bi imeli obe vladi odrediti posebno komisijo s to nalogo:

1. da zbere točne podatke o številu dvolastnikov;

2. da določi velikost, kraj, značaj in vrednost posestev;

3. da na licu mesta prouči možnost medsebojne zamenjave dvolastniških imetij, in drugih načinov za rešitev tega vprašanja in da predloži odredbe in predloge o praktični izvedbi teh korakov, pri čemer naj se prepreči izseljevanje dvolastnikov.

Posebna komisija, ki bi imela proučiti to vprašanje, mora imeti pred očmi, da likvidacija dvolastniškega vprašanja ne sme biti v nobenem slučaju na škodo dvolastnikov.

Starokatoličani nropadli s tožbo

Zagreb, 4. marca. (Tel. »Slov.«) Pred zagrebškim upravnim sodiščem se je danes odigral epilog dolgotrajnega procesa. Stenjevski starokatoličani so hoteli na vsak način svoje pokopnike pokopavati na rimsko-katoliškem pokopališču. Veliki župan pa je razsodil, da ne smejo pokopavati starokatoličani na rimsko-katoliškem pokopališču. Radi tega so se pritožili na zagrebško upravno sodišče, ki je danes o tem razpravljalo. Sklenilo se je, da pripada rimsko-katoliško pokopališče katoličanom, kakor se je glasila prva razsodba. Starokatoličani morajo najti novo pokopališče in si ga nabaviti na lastne stroške. Ta odlok je zelo važen za vse katoličane, ker je Stenjevška starokatoliška župnija znan center starokatoličanov.

Predsednik vlade Peter Živković je odredil, da se po dovršitvi proračuna takoj izplača vse, kar država dolguje uradništvu.

Zaprisega novega občinskega sveta

Včeraj ob 5 popoldne se je vršila v dvorani mestnega magistrata prva seja novega ljubljanskega občinskega sveta, združena z zaprisego župana in vseh občinskih svetnikov. Dvorana je bila v ta namen slavnostno okrašena s palmami in cveticami. Poleg občinskih svetnikov je seji prisostvovalo v ozadju dvorane več mestnih uradnikov, na galeriji pa drugo občinstvo.

Znaten del občinskih odbornikov si je izbral v dvorani druge seje, kot pa dosedaj, v splošnem pa so obdržali porazdelitev, ki so ga imele bivše politične skupine. Novi podžupan ing. Dušan Sernec je sedel v drugi klopi, tik za dr. Lukanom, v zadnjo klop v isti vrsti pa se je vsedel g. Ivan Hribar.

Novi občinski svetniki dr. Gosar, Josip Bahovec in prof. Josip Osana so se vsedli med svetnike bivše SLS, svetnika ing. Anton Dietrich in dr. Oton Fettich med svetnike bivše SDS, g. Filip Uratnik pa se je vsedel v predzadnjo klop na desni strani.

Ob 5.20 je vstopil v dvorano g. veliki župan dr. Fran Vodopivec v spremstvu vl. svetnika dr. Šubica in župana dr. Dinka Puca.

Veliki župan je nato s predsedniškega mesta nagovoril občinski svet:

»Spoštovana gospoda! Ko je bila z ukazom Nj. Vel. kralja imenovana nova občinska uprava, sem vas, gospodje, sklical za danes semkaj, da, po novem zakonu položite prisego. Zaprisegel bo najprej g. župan, nato pa g. podžupan in vsi gg. odborniki.«

VI. sv. dr. Šubica je nato prečital imena vseh odbornikov, ki so se odzivali z besedico: »Tul.« Odsotna sta bila gg. Miha Krek in prof. Evgen Jarc. Prvi je poslal izjavo, da se radi prezaoplenosti in bolehnosti odpoveduje mandatu, prof. Jarc pa se je radi boleznj opravičil. (Prof. Jarc si je, kot znano, pred tedni zlomil nogo.)

Prvi je prisegel g. župan, nato pa skupaj g. podžupan in vsi obč. svetniki.

Prisega se je glasila:

»Jaz, prisegam na edinega Boga, da bom kralju in domovini zvest, da se bom držal pri poslovanju državnih zakonov, da bom točno opravljal dolžnosti svojega poklica ter vestno zastopal samoupravne in državne koristi. Tako mi Bog pomagaj!«

Govor velikega župana dr. Frana Vodopivca.

Po končani prisegi je veliki župan dr. Vodopivec imel na občinske odbornike govor, v katerem je med drugim dejal, da je že pred dobrim letom ob priliki obnove občinskega sveta poudarjal, da morajo iti splošni občinski interesi nad strankarskimi. Prihajajoč na današnje prilike, je izjavil: »Danes nočem govoriti več o strankarskih interesih. S krepko potezo, za katero smo Nj. Velikanstvu vsi hvaležni, so bile dosedanje stranke izbrisane iz javnega življenja; čas in razvoj jih bosta izbrisala — upam, da v kratkem — tudi iz glavnih in iz srec, koder in kolikor še obstoje.« — Nato je poudarjal, da so bili poprej občinski svetniki zastopniki političnih strank, dočim so sedaj predvsem zaupniki kralja in prebivalstva ne glede na politične stranke. Jako umestno je g. veliki župan poudarjal naloge, ki čakajo novi občinski svet in ki obstoje predvsem v uravnoteženju občinskih financ ter neobhodno potrebno reorganizacijo in pocenitev občinske uprave. Dalje bo gotovo vsak ljubljancin g. velikemu županu hvaležen, da je opozoril novo občinsko upravo na njene dolžnosti glede razširitve tramvajskega omrežja. Opozoril je dalje na veliko važnost preskrbe mesta z električno silo, na nujno potrebo zgraditve novih šolskih poslopj, na nadaljevanje, na dopolnitve kanalizacije, na regulacijo Ljubljane itd. Končal je g. vel. župan svoj govor, da vam poide državna uprava povsod in pri vsem z veseljem na roko.

Gospodje, vašemu delu želim mnogo sreče in uspeha.

Govor velikega župana je občinski svet sprejel z velikim odobravanjem.

Za g. vel. županom je govoril mestni župan

dr. Dinko Puc,

ki se je uvodoma zahvalil vel. županu za njegove lepe besede, nato je pa orisal naloge in dolžnosti nove občinske uprave. Poudarjal je potrebo varčevanja, toda dejal je, da ima naše mesto tudi mnoge važne potrebe in naloge, ki jih druga mesta nimajo. Poudarjal je dobro voljo, ki jo ima novi občinski svet, izražajoč željo, da naj stopi na mesto sedanje atmosfere nezaupanja zaupanje in medsebojno spoštovanje in naj se osebna nasprotstva skušajo odstraniti z medsebojnim zližanjem in spoznavanjem ter stvarnostjo. Končal je s trikratnim »Živio« na kralja in državo, čemer se je navdušeno pridružil ves občinski svet.

Veliki župan je nato izjavil, da je njegova naloga dovršena ter se po zahvali g. župana prisrčno poslovil iz občinskega sveta.

Župan dr. Puc je zaključil sejo ob 5.50 ter odredil, da se v svrhu pospešitve dela vrši prihodnja občinska seja že v sredo ob 5 popoldne. Na dnevnem redu bo predvsem konstituiranje odsekov.

Onozorilo bankam

Belgrad, 4. marca. (Tel. »Slov.«) Finančno ministrstvo je izdalo danes razpis sledeče vsebine: Ker dne 15. marca t. l. zastarajo pravice za izplačilo kupona št. 5 s 7% obveznicami investicijskega posojila od l. 1921., opozarja generalno ravnatelstvo državnih dolgov vse banke in denarne zavode, ki vršijo službo za to posojilo, da takoj ustavijo nadaljnje izplačevanje kuponov št. 5, katerih rok dne 15. t. m. zastara, in da vse izplačane kupone št. 5 pošljejo ravnatelstvu najdeli do 14. t. m. Kupone, ki bi se predložili po 14. marcu, bo generalno ravnatelstvo vrnilo nelikvidirane. V mestih, kjer obstojajo filijale Narodne banke, pooblaščenke banke in denarni zavodi, ki vršijo izplačevanje kuponov, se lahko položijo izplačani kuponi št. 5 pri filijali Narodne banke do 14. t. m.

Nastop novega ameriškega predsednika

Newyork, 4. marca. (Tel. »Slov.«) Z običajnim sijajem je bil danes novi predsednik Hoover uveden v svoj urad. Mnogo tisoč ljudi je bilo zbranih pred belo hišo že zgodaj jutraj. Najprej je Hoover opravil službeni obisk pri dosedanjem predsedniku Coolidgeju in njegovih soprogi, da ju odpelje k zaprisegi. Ob desetih so dospeli člani Coolidgejevega kabineta, Hoover s svojo soprogo je došel ob 10.30. Bila sta sprejeta pri velikih vratih. Coolidge je podpisal še zadnje zakone, ki jih je kongres prej sprejel, nato pa se je vršila prisega.

Zunanje politični del Hooverjevega nastopnega govora ugotavlja, da Združene države popolnoma priznavajo načelo, da je napredek, blagostanje in mir v Združenih državah najtesneje zvezan z vsem človeštvom. Danes živi svet v miru, ki pa je ogrožen po bojazni in nezaupanju. Nobena bojazen niti nezaupanje pa ni potrebna nasproti Združenim državam. One niti nečesto razširijo svojega ozemlja in nočejo vladati tujim narodom. Ameriški vladni sistem ni sposoben za vladanje tujih narodov. Kdor misli, da more imperijalizem odpreti ameriškega narodu nova polja delovanja, ne ve, da gradi Amerika nov gospodarski sistem, ki pomeni

gladko odrekanje imperijalizmu. Ves narod sili k enakim možnostim gospodarskega razvoja. Ameriška mladina gre s svojimi simpatijami preko mej države in hoče praktično sodelovati pri vseh mednarodnih akcijah. Mi hočemo razširiti mir na svetu, želimo gospodstvo pravičnosti, sporazuma in stabilizacije. Pobuda Kello-govega pakta bi imela voditi k nadaljnjemu razoroževanju. Podpirali bomo vsako pametno metodo za posredovanje, pomirjenje in razsodišče. Amerika je pod znanimi pogoji pripravljena pristopiti k haškemu svetovnemu razsodišču, smatra pa, da svojo mirovno misijo izpolnjuje najbolje na ta način, da ne postane član Lige narodov. Hoover je potem naglašal potrebo prijateljskih odnosov z latinsko Ameriko. Mir se more zagurati s tem, da se spoštujejo obrambne možnosti, pomirjenje in razoroževanje. Po Hooverjevem govoru so bili zapriseženi novi senatorji, skupno 32 v skupinah po 6. — Pred kapitolom se je medtem zbrala množica 200.000 ljudi. Ob 12.50 je Hoover prisegel. Na vprašanje, ali prevzame službo predsednika in ali hoče ohraniti, braniti varovati ameriško ustavo, je Hoover pritrdil in nato prisegel.

Vedno večji obseg mehiške revolucije

Newyork, 4. marca. (Tel. »Slov.«) Iz Mexico City se poroča, da je v provincah Veracruz in Sonora nastal med rednimi četami upor. Zdi se, da se bo v Mehiki začela huda državljanska vojna. Revolucijo v Veracruz je začel general Jose Maria Aguirre, ki ima pod seboj sedem vojnihi enot. Vstasi so zasedli velika industrijska središča Veracruz City, Jalapa, Orizaba in Perote, zveze z Mexico City pa so pretrgane. Gibanje v provinci Sonora, ki meji ob Združene države, pa je začel general Manzo. Glavni stan vstajev v Urgalesu javlja, da je revolucija izbruhnila v šestih provincah Chihuahua, Nayarit, Jalisco, Coahuila, Sinalca in Durango. Predsednik Gil je sklical v kabinet vse generale, bivšega predsednika Callesa in predsedniškega kandidata Saenza. Smatra se, da se je Calles ponudil za vodstvo vladi zvestih čet v bojih proti vstajšem. Očitno je, da sta obe vstaji v zvezi. V zasedenih provincijalnih mestih je bila uvedena vojaška cenzura, tako da v Mexico City ne prihajajo nobene brzoglavne vesti. Vse čete glavnega mesta so v najstrožji pripravljenosti. Pristanišče v Veracruzu je zaprto, da se vsta-

šem prepreči dovoz municije. Pri tem so vstasi obstreljevali vladi zvesto mornarico. Poslanik Morrow se je hitro vrnil s svojega letovišča v Mexico City. Vstajski generali so bili vsi zvesti pristaši Obregonu. Njihov namen je, vreči začasnega predsednika Gilla, in s pučem napraviti za predsednika svojega kandidata Gilberta Valuenza.

Newyork, 4. marca. (Tel. »Slov.«) Mexico City so vstasi obkolili od treh strani: na severozapadu od province Sonora, s čimer so pridobili kontrolo nad tremi železniškimi progami: proti Združenim državam, na vzhodu od Veracruz, s čimer je glavno mesto odrezano od morskega zaliva, na jugu pa so zasedli ožino pri Tehuantepecu. V rokah vstajev nahajajoči se kabel iz Veracruz poroča, da je sedem vojnihi ladij prešlo h generalu Aguirre. V mestu je mir. Skupno je v rokah vstajev devet provinc. Po zavzetju obmejnega mesta Nogale so vstasi na konferenci s poveljnikom ameriških čet na meji Arizona odredili varstvo ameriških državljanzov. Namesto obolelega Amara je bil imenovan za vojnega ministra Calles.

Podrobnosti o sporazumu z Grčijo

Atene, 4. marca. (Tel. »Slov.«) »Eleftron Vima« javlja, da se imajo rešiti samo še podrobnosti o železniških tarifnih, dočim so rešene vse druge točke grško-jugoslovanskega sporazuma o Solunu. Upanje je, da se podpis pogodbe ne bo več zavlačeval. Jugoslavija pri teh pogajanjih ni nič več ponovila svoje zahteve, da se sme tudi njena municija prevažati skozi Solun, odrekla se je tudi temu, da bi se v jugoslovanskem svobodnem pasu napravili znaki jugoslovanske suverenosti ter je sploh zahtevala samo gospodarske olajšave v Solunu, ne da bi zasledovala politične cilje. Jugoslavija je kazala stremljenje, da se južnosrbska trgovina usmeri proti Solunu. V glavnem pa bo zaenkrat tudi Jugoslavija porabljala samo grški svobodni pas, dočim bodo skozi jugoslovanski svobodni pas, ki ostane v rezervi, zaenkrat šli samo državni transporti, kakor sol, tobak itd. Srbska trgovinska zbornica v Solunu bo zahtevala v Belgradu znižanje voznin od Niša v Solun.

Atene, 4. marca. (Tel. »Slov.«) Kakor javlja »Hymerrissios Typos«, bo verjetno po

podpisu solunske pogodbe sedanjega jugoslovanskega poslanika v Atenah Popoviča zamenjal poslanik pri Društvu narodov Fotič, dočim namesto Fotiča pride v Zenevo načelnik pogodbenega oddelka v zunanjem ministristvu Subotić.

Belgrad, 4. marca. (Tel. »Slov.«) Grški poslanik Polihroniades je nocoj prispel v Belgrad. Danes je obiskal pomočnika zun. ministra Jevtiča in zastopnika zun. ministra Mažuraniča. Razgovor med temi politikami se je posebno nanašal na režim v svobodni coni v Solunu, na obmejni promet in na sklenitev prijateljske pogodbe med Grčijo in Jugoslavijo ter o uspehu razgovorov v Atenah. V Atenah sta se oba delegata sporazumela o vseh spornih vprašanjih. Gre za formulo nekaterih točk, ki še niso končno noveljano določene. Obe državi sta se v bistvu že sporazumeli, ko je bil v Belgradu Venizelos. Čas in kraj podpisa te prijateljske pogodbe bosta določila v Zenevi dr. Kumanudi in Karapanos. Verjetno je, da se bo pogodba podpisala v Belgradu o priliki, ko bo Karapanos preko Belgrada potoval v Atene.

Zakon o zemlj. davku

Belgrad, 4. marca. (Tel. »Slov.«) Ko je bivša vlada izgotovila zakon o direktnih davkih, se Narodna skupščina ni mogla zediniti o tem, po kakšnih stopnjah naj bi se določila zemljarina (zemljiški davek). Zato je bilo v takratnem zakonu določeno, da bo stopnje zemljarine Narodna skupščina določila naknadno s posebnim zakonom.

Tendenca erarja je ostala slejkoprej ta, da novi zakon ne sme dati manjšega davčnega efekta nego je bilo dosedaj. Gre samo za izenačenje zemljiškega davka, kolikor je to možno. Da se določi čisti katastrski donos, ki je osnova zemljarine, se je izdelal zakon o katastru, ki ga že izvršujejo. Namen bivše vlade je bil, da skupščina reši višino zemljarine okoli avgusta meseca 1929.

V novem režimu je seveda parlamentarna procedura odpadla. V finančnem ministristvu je dobil Vaš dopisnik informacije, da se bo stopnja zemljarine določila po kraljevskem ukazu. Sedaj se vrši izračunavanje na podlagi dobljenih podatkov o katastrskih donosih. Nova zemljarina bo veljala le za eno leto, da se preizkusi finančni efekt.

Dunajska vremenska napoved: Nekoliko milejšje vreme, večinoma oblačno, morda s padavinami. Temperatura okoli ničle. Bolj toplo vreme še ni gotovo.

Dr. Drinkovič o stanovanjskem vprašanju

Zagrebski »Jutarnji list« priobčuje izjavo dr. Drinkoviča o stanovanjskem vprašanju.

»Sprejel sem včeraj tako predstavniške hišnih posestnikov kakor tudi najemnikov. Prvi so mi razložili svoje stališče, zahtevajoč, da se zakon o stanovanjih popolnoma ukine, dočim so predstavniki organizacije najemnikov zahtevali, da se stanovanjska zaščita najemnikov še podaljša.

Vsekakor je potreba stanovanjsko vprašanje, ki se že nekaj let nahaja na dnevnem redu, končno vendarle rešiti. Ali se bo zakon popolnoma ukinil, tega vam sedaj definitivno ne morem reči, kajti potrebno je še, da se prouči položaj. Jaz sem mislil, da se bo zakon nehal sam od sebe in da ne bo potrebe, da se podaljšuje...

V slučaju, da ne bo stanovanjskega zakona, oziroma, če bi prenehal veljati, se bo vendar napravilo nekaj, da se zaščiti oni, ki so ekonomsko šibkejši, dalje vdove, državni uradniki... Vendar pa bom še prej, predno bo sklenjena končna odločitev, proučil položaj in zasliali predstavnike obeh zainteresiranih društev. O tem bom obvestil tudi ministrski svet.

Nova žel. tarifa za papir

Belgrad, 4. marca. (Tel. »Slov.«) Dosedanja klasifikacija v plačevanju železniških tarifov za papir je imela veliko napako, ker je papir veliko cenejše vrste tarifirala dražje, kot pa papir finejše vrste. Ta napaka je zelo škodovala našim papirskim tovarnam, obenem pa je omogočila uvoz inozemskega papirja. Ta klasifikacija izvira še iz starega avstrijskega prometnega tarifa. Prometno ministristvo je to stanje uredilo in sicer s posebnim popustom za papirniške tovarne in tako popravilo napako. S tem novim tarifom za prevoz po naši državi in o priliki izvoza v inozemstvo za fabrike naših domačih tovarn, se je precej otežkočila inozemska konkurenca. Pripomniti je, da gre za kvalitativno dober papir naših tovarn. Popust pri prevozu papirja znaša na splošno okrog 40%. Za papir iz inozemstva ostane stara klasifikacija in stari tarifi.

Vprašanje rentnega davka

Belgrad, 4. marca. (Tel. »Slov.«) Zadnja konferenca v finančnem ministristvu, na kateri se je obravnavalo vprašanje znižanja rentnega davka, je imela kot je Vaš dopisnik zvedel, na meročajnem mestu, to posledico, da se bo višji davek znižal, da se bodo torej davku podvržile vloge pri tistih denarnih zavodih, kjer dosedaj ni bilo olajšav in da bo inozemski kapital plačeval znižano sedanjo vrsto.

Državni podtajnik Leticia izdeluje posebno tabelo, ki naj služi za vzorce, oziroma pravilo našim občinam in samoupravam pri določanju tega davka. Glede načrta takšnega zakona smo izvedeli, da je gotov in da je ves material v finančnem ministristvu, ki je obljubilo, da bo, ko prejme končno veljavno stilizacijo tega zakona od svojih članov, poslalo ta načrt še enkrat vsem našim gospodarskim zbornicam v presojo.

Belgrajske vesti

Ministrski predsednik general Pera Živkovič je ozdravel.

Kmetijski sezonski delavci se iščejo! V Belgradu je prispela skupina kmetijskih posestnikov iz Nemčije, ki išče sezonskih delavcev za svoja posestva. Bila je pri ministru za socialno politiko, pri katerem je tozadevno konferirala.

Materijal zoper obdolžene uradnike ministristva šum in rud je zbran in ga je preiskovalni sodnik izročil g. ministru, da ta o tem nadalje odloči.

Komisija za razdelitev voznega parka med nasledstvene države bo 6. marca na Dunaju.

Pogreb od Albanca Vučitrna ustreljenega inšpektorja ministristva za notranje zadeve Petra Zavišića je bil danes popoldne.

Za evangelsko cerkev je dal minister za vere dr. Alaupović 215.000 Din, od katerih je 40.000 Din namenjeno za šolanje teologov v inozemstvu.

Minister ljudskega zdravstva g. dr. Uroš Krulj je odpotoval na inšpekcijsko potovanje v Sarajevo.

Važna naredba ministra javnih del. Minister za javna dela g. Savković je izdal vsem podrejenim organom naredbo, v kateri jih opozarja na počasnost postopanja, ki je običajna, če se razlaščujejo privatna zemljišča v prid javnih potov in državnih potreb. Opozarja jih, naj te posle smatrajo za nujne, da ne bo pri tožb, in naj posebno opozarjajo cenilce, da ne stavijo previsokih odškodninskih zahtev, ker to izziva nepotrebne procese, ki škodujejo ugledu države.

Proračun zagrebske mestne občine. Finančno ministristvo je odobrilo proračun zagrebske mestne občine za 1929 v celoti. Črtale so se le nekatere postavke v znesku 3.270.000 Din; tako da znaša mestni občinski proračun 92.821.905 Din. Nadalje je ministristvo potrdilo proračun mestnih podjetij v znesku 62.304.720 Din. Proračun fondov, nad katerimi ima občina kontrolo, je potrjen in znaša 4.000.000 Din.